

ZGODNJA DANICA.

Katolški cerkveni list.

Odgovorni vrednik in založnik: *Dr. Janez Kr. Pogačar.*

№. 33.

V Četertik 16. velkiga Serpana.

1849.

Glas cerkve

Presvitlimu, Premilostljivimu

Cesarju Francu Jožefu Pervimu

o njegovim veselim rojstnim dnevu.

Bil hud je čas, ko Rudolf, ded Tvoj stari,
Prejel je krono izbran na tron cesarski;
Ker v dolgi zmedi vse se zanemari,
Zlo išejo po palici vladarski;
Ko najti ni nikjer enake stvari,
On naglo v roko vzame križ altarski.
Je v znamenje to on močno vero stavil,
In ni ga up njegov v sramoto spravil.

Spet hud je čas, ko, Vnuk njegov visoki!
Ti mlad'mu se je klic na tron prinesel,
Narodi v razpertii so globoki,
Cesarstvo čudin je vihar pretresel;
Še krona je v protivnikovi roki,
Ki je ko ropar jo sohoj odnesel.
Pa ne obupaj! On Te zna oteti,
Ki je ta dan kdaj Tebi dal živeti.

Pobožno je uni ded častil Gospoda,
Je sveti cerkvi vdan bil za resnico;
Spet pokoj vpeljal v sredo je naroda,
Dal vsakimu njegovo je pravico.
Pobožni duh njegoviga naroda
Ti lepša serce, pravnost pa desnico;
Za prostost, katero cerkev je želela,
Po Teb' obljubo terdno je prejela.

Zatorej ni Rudolfa zapustila
Nikoli božja roka blagodarna;
Ga iz nadloge vsake je rešila
Če bila reč je šo tako nevarna;
Bo Tebe tud', Franc Jožef! ohranila,
Če ravno zdajnja ura je soparna.
Gospodovih le potov ne pozabi,
In On v kraljestvo boljši Te povabi.

II.

**SLAVA SLOVANOV
SVOIMV ČARV
FRANCV IOZIFV
NA DONAVI.**

Motto:

FRANCI-CV's IosephVs
Del Gratia et
VnItis VIRIBVs
Caesar MagnVs
AVstrIae VnItae.

Ni blo Cara, ni b'lo kralo
Glasovitog', ko si Ti!
Roka božja, ti je — dala
Meč, kateri vse vmiri.

So vihrele strašne borje
Vetrov silne naglosti:
Pa že tudi totih morje
Svoje sanje mirno spi!

Te ugristi b'la hotela,
In požreti Hunska zvér *),
Tote Tebe — sta otela
Slav'ja, Ban, i njuj handyér **).

Že se nezvesta Italia
Pri Sardinčanu slini:
Tva naj prepadne Avstria
In vera zginé v Rimi!

Al' hrabrog' top Radeckita
In hrabrog' sabla Sina
Baná Avstria rešita,
Pretirata Sardina!

Pastirje tud' poklical si
Kod sebe ta na Dunaj:
In kakšni, Nje popital si,
Imade cirkev slučaj? ***)

Veselje b'lo Te gledati!
U sredi trum' pobožnih,
Slovesne poje spevati
Gospodu Carov zmožnih.

Le z Bogam boj začeo si,
Le z Bogam boš ga končal:
Avstria svu oteo si
Slavóm si boš jo venčal.

Presvitlo Tebi kronu tam
Iz nebesčanov Raja
Nese Angel že na proti sam,
Nagrado zmage daja:

Nagrada Tebi Svitli Car
In krona časna in rajska:
Od Večnog' Boga bodi v dar
Deržava Avstrianska!!!

Ni ga Cara, ni ga Krala!
Čudnovitog' kak si Ti:
Roka božja Te nam dala
Cara, Krala »Slavnosti!

Sv. Jakob kod Maribora na Slovenogoriškim 9. Veliko-
cerpana 1849. Oroslov *Cvetko*, kaplan.

Keršanski pogled sedajnega časa.

Ojstre šibe in razne nadloge so enako silnim valovam na nas vdarile; viditi toliko tarnanja nar serénejši ostermé, skerbni in otožni pogledujejo verni v prihodnost nevedoči, kaj bo peršlo. Veselo in pogumno serce upada; strah in skerb vse obhaja; delavnost nar pridniših je tako rekoč omer-tudena; vsa človeška moč se pokaže kot slabota; sleherna premedenost je v posmeh; zdravila odrekó svojo moč; ob kratkim, ni svéta ne pomoči. — Ve-
lika revšina!

Kar pa revšino doverši je, de ne vemo, od

kod de pride, kaj je nje vzrok in kaj namen. — Zleg zlega je, de na Boga ne mislimo, čigar roke se iz vsiga tega očitno kaže, de se k Bogu ne oberremo, čigar mogočnost in milost sama nas oteti more in oteti hoče. Razlage na razlage snujejo, skrivnostni vozal razvezati; dokazujejo iz prigodeb pretečenih dni, de se zlega ogniti ni bilo moč; sklepe in načerte k zboljšanju naših okolišnin delajo, znajdba znajdbo spodrine, poskusijo mnogotere pravila, naše popolnoma zmešane razmere na pot reda in pravnosti perpraviti — vse z veliko ojstroumnostjo duha, z prenapetimi močmi, tudi včasi iz blaziga dobriga namena, pa žalibog! le po naravni poti, le s človeško močjo in previdnostjo — brez sledu keršanskiga pogleda svetá, brez ozira k božjemu višimu poglavarstvu, pod katerim so vse vladarstva, vse viši oblasti, in brez kteriga oné nič ne premorejo.

„Zakaj se togoté ljudstva? zakaj si zmišljujejo prazne reči? Kralji zemlje so vkup stopili, in poglavarji se sošli — pa Gospod, ki v nebesih prebiva, jim govori v svoji jezi in jih zmoti v svojim serdu. Gospod zaverže misli ljudstev; zaverže sklepe poglavarjev. Gospodov sklep pa ostane vekomaj“. (Ps. 2 in 32.) Ali se ne spolnuje ta prerokba tudi dan današnji? Ali nam še ni jasno, de vse naše vošila, ves naš trud nič ne zda, ker njega pozabimo, ki je djal: „Brez mene ne morete nič storiti“. (Jan. 15, 5.) — „Pajčino so predli“, pravi prerok (Izai. 59); „njih tkanje jim ne bo v obleko služilo; njih dela so nepotrebne dela; njih misli so nečimerne misli“. Zakaj? To nam razodene ravno ta prerok na drugim kraji, kjer pravi gospod svojimu ljudstvu. „Vi ste sklepali, pa ne iz mene; vi ste tkali, pa ne iz mojiga duha, ker za mojo besedo niste marali“. (Izai. 30.)

Vender le poskušajo, svét osrečiti, brez Boga, brez Kristusa! — Ljudje hočejo vse sami storiti; pa kar storé, je prazno. — Hudobija sluje, čednost joka, ter se mora skrivati. Božjiga blagoslova ni več nad nami — to čutimo, vender nočemo za terdno skleniti, Boga glasno in očitno na pomoč klicati.

Misel na Boga je marsikterimu gnusobo; besedi Bog in Kristus veljate kot besedi starokopitarstva.

Kdo bi osupnjen ne zaklical: Veliki Bog! svét te ne pozna? — In vender za svet ni drugej pomoči in otebe, razun v Bogu in Kristusu. „V tem obstoji večno življenje, de spoznajo tebe edino praviga Boga in kteriga si poslal, Jezusa Kristusa“. (Jan. 17, 3.) „Jaz sim, jaz sim Gospod, in razun mene ni zveli-

*) Hunska zver — bestia Hunnorum — Košut.

***) Handyér — handyar — ostri nož.

****) Slučaj — Absicht — sovratí.

čarja“. (Izai. 43, 11.) Premislimo vendar in vtisnimo si globoko v serce resnico:

Brez Boga ni rešitve!

Le prejasno in očitno je, de je sodba božja celo Evropo obiskala, poglavarje in ljudstva, duhovne in posvetne, bogatince in reveže, vse stanovne in spole — sodba, ktera je priča božje pravičnosti, kakor tudi delo ljubezni in milosti božje. — Gospod nas v svoji jezi in v svoji milosti obišče, de bi nas pokoril in zdravil. Gospod le našo revšino in žalost v blagost in veselje lahko premeni in tudi gotovo premenil bode, kakor hitro k njemu perhitimo, se spreobernemo, molimo in se spokorimo.

Te dozday tako zlo zancmarjene resnice ljudem na serce položiti, vero podbuditi, gorečnost uživiti, in k občni molitvi vabiti, je namen tega sestavka; zakaj dokler človeštvo svojih pomot očitno ne spozna, ne obžaluje in k Bogu v molitvi ne kliče, praviga popravka naših okolišin ni upati. Hudoben duh, ki s svojo grozovitno sodbo svet zdaj prehrumi, se da le po obudi dobriga duha premagati. Dobri duh je pa le kersanski, ki sam pravo svobodo v pravim pomenu dati zamore. Vse človeške posvetvanja, vse človeško prizadetje in početje, vse zemske moči in vednosti samé ne bodo nič zamogle. „Ako Gospod hiše ne zida, delajo zidarji zastonj, ako Gospod mesta ne varje, čujejo varhi zastonj“. (Ps. 126.) K Bogu se moramo obrniti, Bogu čast skazati, z Bogom se sprijazniti; ker brez Boga ni rešitve!

To resnico prav ceniti in po nji vgodne pomočke ali sredstva izvoliti, ktere bi nam iz pričujoče revšine in sužnosti pomagale, premislimo napred, kaj sv. vera uči od

A. božje previdnosti.

Zlo se motimo, ako mislimo, de so nekteri hudobni ljudje pravi vzrok naših nadlog. Oni so le orodje v božji roki, ktera nas po njih tepe. Vse pa se spolni po volji božji. Tako uči sv. pismo, in zagotovi ta uk z neštevilnimi zgledi. — „Je li zleg v mestu, ki bi ga ne bil Gospod naredil?“ kliče prerok Amos. (3, 6.) Zleg tu ni, po opombi sv. Hieronima, v pomenu greha, ampak vsaktere stiske in nadloge. — Kdor pa veruje, de Bog v svoji modrosti pravičnosti in ljubezni vse nadloge nad nas pošlje se bo tudi hitro k Bogu ozertl in klical, kteri težave sam od nas vzeti ali vsaj polajšati zamore.

Ali zdaj je navada, vse karkoli se zgodi, le naravno*) razsoditi brez ozira na božjo previd-

*) Naravniga reda reči ne bo nobeden tajil; vendar se ne sme pozabiti visokeje, moralne redovnosti na

nost, ktera vse vlada. Ako oginj hiše cele vasi spepeli, mora tega samo otroče krivo biti, ki je brezskerbno z lučjo okoli hodilo. Ako toča pobije in ljudem ves up dobriga kruha odvzame, je edini vzrok bližnja mlaka, iz ktere hlapu se je nevihta naredila. Ako vihar ladijo, ki je imela ravnokar v zavetje priti, z bogato vkladno vred v globočino morja pogrezne, se ta nesreča neskerbnosti brodnikov perpisuje, ki niso o pravim času jadril zvil. Na Boga, kteri vse to, bodi si v kazen ali pa v poskusno, tako obrača, ne mislimo. In vendar pravi sv. pismo: „Oginj, toča in vihar spolnuje njegovo zapoved“. (Iz. 148.) — Dolga suša nam proti slabo letino in dragino. Oblaki perplavajo na nebu in dež naznanijo, pa se spet brez dežja razidejo; in to perpišemo vetru, ki je nanagloma jel pihati, oblake razgnal in ljudem vso nado odvzel. Na Boga ne pomislimo, ki pravi: „Jaz bom oblakam zapovedal, de naj ne dežujejo“. (Izai. 5, 6.) Brez božje volje noben veter ne vleče, se noben list ne maje, nobeno zerno ne kali, nobena bilka ne usahne; zakaj stvari božje so in svojimu stvarniku pokorne. „Stvar je tebi, o stvarnik, služivna“. (Modr. 16, 24.)

Kakor so nam po božjim povelji mrtve stvari v nadlego, tako tudi živeče. Izraelce so v pušavi trume strupenih kač nadlogovale. Res ni bilo čuda, de so v takim pečovji kače gnejzdile, de jih je pa toliko na svitlo prišlo in veliko Izraelcov pomorilo, je bilo božje povelje. „Gospod je med ljudstvo kače poslal“. (4. Moz. 21, 6.)

Tudi to, kar nam proste, pametne stvari prizadenejo, pride od Boga. Koliko zopernosti si ljudje eden družimu po krivici, silovitosti in mnogih družih pomotah naklonijo! Grehi sicer niso od Boga, ampak od hudobnosti ljudi, ktero Bog dopusti, in se je posluži k spolnitvi svojih modrih naklepov in sodeb. Vojske, po kterih se ljudstva preganjajo, imajo res svoj naraven vzrok, iz kteriga izvirajo; pa vendar je Gospod, ki sovražnike pošlje in prepodi. — Kaldejci bi bili imeli po naklepu božjim Jeruzalem obsesti; zato je rekel Gospod Jeremiju: „Jest jih bom perpeljal. — Jest čem razdjanje in morije med to ljudstvo poslati; očetje in njih otroci bojo padli, sosed in prijatelj bosta poginila. — Ker tako govori Gospod: To je mesto obiskovanja“. (Jer. 6.)

svetu. Koga če natora brez stvarnika svojiga? Koga natorne moči in postave, po kterih se skoroj vse prikazni razjasniti dajo? Kepler, Nevton, Leibnic, imenitni matematikarji in naravoslovci, so verovali v Boga, po kterim se vse na svetu godi. Zdej se pa to tudi v tem oziru zlo zlo vnamar puša. Zastran tega opomni Jean Pavl: „Svet nam je zdej poslopje, zrak gaz, Bog neka moč, drugo življenje grob“. (Levana.)

V cerkvenih zgodbah Socomena beremo, de je kralj Alarik s svojo trumo Rim ravno o času obesedel, ko ste med ozidjem lakota in kuga razgrajale. Pobožin služabnik božji ga gre prosit, de bi temu od Boga tako kaznovanemu mestu prizanesel. Alarik mu pa odgovori, de on ne obseda mesta prostovoljno, ampak nekdo ga znotrej sili in mu zapoveduje Rim razdjati, kar je potem tudi storil. (Zg. cerk. b. 9. p. 6.) — Temu ravno nasprot govore zgodbe mesta Bremen, ktero je od protivnih trum obdano, ko je kuga že nebrojno prebivavcov pomorila, od razkačeniga vodja milost dobilo; „ker“, je djal, „nebeški kralj to mesto stiska, nočem, de bi ti od Boga tepeni tudi od mene kaznovani bili.“ — O previdnost božja! Kdo tedej ne spozna, de Bog tepe in celi, mori in oživlja, de on nad nas svoje šibe pošlje in jih zopet odverne od nas po sklepu svoje pravičnosti in milosti?

Koga se je nam torej bati razun Boga? Ni je tolike moči na zemlji, ktera bi nam kaj žaliga storiti ali le las ukriviti mogla brez volje božje. Vsa mogočnost Kaldejcov in Medjev ni zmogla, de bi bili oroslani (levi) Daniela raztergali, pred ktere so ga njegovi zavidniki vergli. „Moj Bog“, je rekel Daniel, „je svojiga angela poslal in oroslanam žrelo zatisnil, in nič žaliga mi niso storili.“ (Dan. 6, 22.) Nasproti je ni tako slabotne in majhne stvari, ktera bi nas ne mogla pogubiti, ako se je Bog v ta namen poslužiti hoče. Ali ni že trop mušic, kobilic, ošabnosti nar močnejših vojsk ukrotil in jih zavoljo njih hudobij kaznoval? Spoznajmo vendar, de je en Bog v nebesih ki vse vodi in vlada, ki se nam tudi v teh tako žalostnih časih svitlo kaže! — Kaj je vendar poglaviten vzrok tolikih zlegov, kateri nas stiskajo?

B. Grehi.

Tudi pobožne duše Bog s terpljenjem obišče, to pa le de njih ljubezen in zvestobo poskusi, ne v pokoro, ampak v zaslugo. Tako je bilo pri Jobu, Tobijatu in pri več družih. — Vendar po navadi so grehi pravi vzrok nadlog pri hudobnih, kakor tudi pri dobrih ljudéh.

Po preroku Izaii je Bog razodel, de bo svoje ljudstvo z nadlogami pokončal, kakor bilko oginj. „Kakor jezik ognja sterna pokonča, in vročina plamena ga požge; tako bo njih korenina kot pepel.“ (Izai. 5, 24.) Zakaj? zavoljo krivih zaumenov, ktere so eden drugimu vtisnili; zavoljo prevzetnosti, v kateri so se samo premedence mislili; zavoljo hudobnih naklepov, ktere so modrost imenovali; zavoljo požrešnosti in krivic, z eno besedo, zavoljo prelombe božje postave. „Zato, zato naj bodo kaznovani“ — „ker oni so zapoved Gospoda vojskutih trum zaverгли.“ —

Kaj nam pomaga naravne vzroke zlegov svojih najti? Sami sebe preglejmo, preišimo svoje pota, in recimo svoji duši, kakor njega dni Jeremija Jeruzalemu: Tvoje pota in tvoje misli so ti to naklonile, ta tvoja hudobija, ker je britka, je tvoje serce zadela.“ (Jer. 4, 18.) „Kar se nam koli zoperniga prigodi, povzame iz tega sv. Hieronim, se prigodi le po našim dolgu, kjer sladkiga gospoda v grenkobo prevernemo in ga zoper njegovo voljo silimo, nas kaznovati.“ Ravno tako piše sv. škof Salvian: „Sami pred seboj se moramo obtožiti; zakaj ker to, za česar voljo smo stiskani, prostovoljno dopernesemo, tedej smo sami izvirniki svojih nadlog. Kaj tedej tožimo britkosti kazen? Slednji zmed nas se sam kaznuje.“ (de Gubern. l. 4.) —

Desiravno pa nekteri zmed nas nobeniga velikiga greha nad sabo ne čutijo, zavoljo kteriga bi jih Bog tepel; vendar ne smejo opustiti; grehe za pravi vzrok svojih težav spoznati, namreč — tiste velike pomote, ktere so že popred dopernesli, tiste male, ktere tudi zdej vseskozi dopernašajo — tudi tiste, ktere bi gotovo storili, ko bi jih Bog po ravno tej nadlogi ne odvraceval.

Ne vsak, ki je zdej ponižen in pobožen, je vselej bil. David je bil dober kralj, vendar je v velike pomote zabredel, ktere je Bog pozneje nad njim oistro kaznoval. Za tega voljo kliče v psalmih: „Moj greh mi je vedno pred očmi. (Ps. 50.) Greh mu je bil že davno odpušen, pa kazen je mogel pozneje terpeti. — Te in enake kazni so priče božje milosti, so zastava in znamenje sprave. „O Bog!“ pravi David od nekterih grešnikov, „ti si jim milostiv bil, in si vso njih hudobijo osledil.“ (Ps. 98.) Kako more Bog milostiv biti in se zraven maševati? Sv. Avguštin odgovori: „Bog se mašuje v svoji jezi nad otroci pogublenja; pa on se mašuje v svoji blagovoljnosti nad otroci milosti, ker kaznuje, kteriga ljubi, in tepe slednjiga, kteriga sprejme.“ (de pecc. mer. et remiss.) Zato je hvalil poterpežljivi Job Boga in se veselil svojih težav, ker pravi: „To mi je v tolažbo, de me Bog z bolečinami tepe in me ne varje.“ (Job. 6.)

Kdor tudi nikdar hudo ni grešil, mora vendar težave kot kazen manjših pregreškov prejeti, kterih nobeden prost ni. Vsim je treba, se očistiti in na pravo pot poverniti, in to se zgodi po terplenju. „Gospod Bog“, piše sv. Avguštin, „dela kot vinogradnik, kteri rezek pri rodovitnim kakor tudi nerodovitnim tersji rabi; pri prvim, de ga otrebi, pri drugim, de ga odreže. Nobeden ni tako pravičen, de bi mu skušnjave, nadloge treba ne bilo, bodi si ga v dobrih doversiti, ali hudiga svarovati, ali pa poskusiti.“ (contra Faust.) Zakaj, ka-

kor s. Gregor opomni, „večkrat nas dolgo zdravje prederzne in prevzetne stori, in nas zapelje k napuhu. V ti varnosti si domišljujemo, de zmo na čednosti bogati, tu nas zadene nenadama šiba nadloge, in — napuh našiga serca upade, tako de sami sebi več ne zaupamo, ampak, po lastni slabosti pobiti, po roki otebe kličemo, de bi nam kviško pomagala“. (I. 7. Moral. c. 7.)

In tako se lahko primeri, de dobri in pravični, čeravno ne prevzetni, vender mlačni in zanikerni postanejo, in ta mlačnost jih potem v večji pregrehe zapelja! To nesrečo Bog odverne, pošlje terpljenje in ovarje dušo pred padcam. „Bog previdi“, piše sv. Avguštin (de anima l. 1.), „de bi marsikteri hudo hudo grešili; zato jih vdari s telesno boleznijo, de ne grešijo; in v večji prid jim je, z telesnimi bolečinami pobitim biti v zveličanje, kakor zdravim v pogubljenje“. Mlačna duša bo po stiski zopet podbujena k gorečnosti; ker, kakor opomni Laktanci, ko nas huda nadloga stiska, mislimo na Boga; kuga, ktera vse pomori, dolga suša, pogubna toča stori, de k Boga perbežimo. Tako je to, kar se nam kazen zdi, prav za prav milost. Za tako je spoznal David svoje ponižanje, ker je klical: „Dobro je, de si me ponižal“. (Ps. 118.) To nas uči lastna skušnja. Ali ni bilo naše serce po prestani britkosti boljši od poprej? Dokler smo na križi viseli, koliko pridniši smo molili, koliko zvestejši cerkve obiskovali, sv. zakramente prejemali, vbogajme dajali — dobre dela, katerih sad nas bo celo večnost veselil, ko je med tem nadloga minula? Kako bi torej ne klicali z Davidom: „Dobro je, o Gospod, de si me ponižal! Glej! jest sim pripravljen za šibe“. (Ps. 37.) Koliko hujši me tepeš, toliko več te hočem hvaliti, toliko bolj te ljubiti, ker ti nočeš smerti grešnika, ampak de se spokori in živi.

(Konec sledi.)

Božja vladba v zgodovini celiga sveta.

1. Boj keršanstva z malikovavstvom v rimskim cesarstvu.

a) Zmaga kriša pod Konstantinom Velikim.

(Dalje.)

Konstantin ni molil zastoj k živimu Bogu! Eniga popoldne, ko je s svojo vojskno trumo še skozi Galijo šel, zagleda na nebu nad solncem svetel križ z episam: „V tim znamenji boš premagal“. Sterme se čudi on in njegova armada, ki je, kakor on, perkazen vidila. Tako je Konstantin sam Evzebju to zgodbo perpovedoval; in to tajiti, bi ravno tako neumno, kakor prederzno bilo, ker je cela armada priča tega očitniga čudeža bila. Konstantin je temu

pisavcu pravil, de je dolgo čez pomembo te perkazni premišljeval. Prihodno noč pa se mu je Kristus s tem znamenjem perkazal, in mu zapovedal, enako podobo, kakoršno je na nebu vidil, na bandero narediti, v brambo zoper sovražnike.

Zjutrej zarano Konstantin vstane, ukaže zlatarje in druge umetnike k sebi poklicati, se mednje usede, jim vse dopove, kar je vidil, in jim reče enako podobo narediti, ktero Evzebi, ki jo je sam vidil, tako popiše: Bila je dolga, pozlačena, sulici enaka stavnica, skozi ktere zgornji del je navprek drog vdelan bil, de se je podoba križa naredila. Verh zgornjiga konca tega križa je bil iz zlatá in dražih kamnov sostavljen venee (krancelj), ki je dve prvi gerški čerki imena Kristusoviga XP, to je Chr. v sredi umerjeno narejeni obdajal. Na drogu, ki je navprek v podobo križa nataknjen bil, je z zlatam in dražimi kamni olepšano barsunato (škerlatasto) bandero natvezeno viselo, ki je širokosti in dolgosti enake bilo. Pod imenam Kristusovim je Konstantin svojo in svojih sinov podobe narediti ukazal. To bandero je Konstantin odslej v vsih svojih vojskah sabo nositi dal; tudi je potim vsim svojim vojsknim trumam enake bandera in podobe narediti zapovedal, de so se jih vojaki deržali. Znamnje imena Kristusoviga je tudi na svoji čeladi imel.

Namesti podob ajdovskih bogov in malikov, ki so jih rimske armade pred na banderih imele, in namesti sreberniga ali zlatiga orla njih velikiga malika Jupitra je zdej keršansko bandero s križem in ovenčanim znamenjem imena Kristusoviga pred njimi vihralo. To bandero je Konstantin petdeseterim zmed svoje životne straže izročil, kateri so se v časti, ga nositi, eden za drugim verstili. To sveto znamenje se je povsod zmagovavno skazalo, zatorej je tudi Konstantin, kjerkoli je ktera njegovih trum v stiski in nevarnosti bila, vselej to sveto zastavo tje nesti ukazal, kar nikoli brez zaželjeniga izida, brez zmage ostalo ni.

Potim ko je Konstantin Seguzijo (zdej Suzo v Piemontu) v svojo oblast dobil, pred Turinam trumo oklepnikov na konjih užugal in pokončal, pred Verono vojvoda Maksencijeve životne straže, Ruricija Pompejana, z veliko vojskno močjo vdaril in zmagal; potim ko si je vse mesta podvergel, po katerih si je od Planin do Rima deželo osvojil, je brez uderžka proti rimskemu mestu se bližal.

Maksenci se doslej te vojske ni nikakor drugači vdeležil, kakor s svojo zlobno radovednostjo, po kateri je vedežvavce opraseval. Kmal je nekterim ženam, kmal dojenčkam, večasi tudi levam život prerezati dal, de bi po njih drobu bližnjo prihodnost zvedil; kmal je tudi druge grozovitne žertve (daritve) svojim malikam opravljal. Vedežvavci so

mu zaželjeni, njegovi tožljivosti in mehkužnosti prav všečni odgovor dali, de mu je konec storiti, ako bi sovražniku naproti šel in Rim zapustil. Dosti se mu je zdelo, blizo Rima, malo nad mostom, nekde „pons Mulvius“, zdej „ponte Molle“ imenovanim, most na ladjah čez reko Tiberio narediti, kateri je tako sestavljen bil, de se je po neki umetnici zlahkama razrešiti dal, ker se je nadjal, de bo tako svojiga nasprotnika, kadar bo na njem, utopil. Konstantin pa se je Mulviškemu mostu nasproti vstavil, de bi sovražnika dražil, se z njim v očitni boj spustiti. Ko bi se bil Maksenci taciga boja ogibal, in vse svoje trume v mestu skupej imel, bi bilo Konstantinu, po človeško soditi, prav težko, morebiti clo nemogoče, Rima se polastiti. Tode nesrečniga trinoga je tisti duh preslepljenja omotil, kateri tolikrat mogočnike zemlje pred njih padam obide, in jih v pogubo perpravi, kadar so mero svojih pregreh napolnili.

Po noči od 27. do 28. Kozoperska je Konstantin v sanjah perkazen imel, po kateri mu je bilo ukazano, škite vojakov z znamenjem imena Kristusoviga zaznamnjati, kakoršno je bandero imelo. Precej drugi dan se je to zgodilo. — Na ta dan je pa Maksenci, v god obletnice šestletniga vladanja, kakor bi Rim v nar lepšim miru bil, igre na tekalisi napravil. Morebiti je mislil, si s tem milost svojih bogov nakloniti, ljudstvu pa se perkupiti. Tode ljudstvo, ki je to nepristojnost spoznalo in čutilo, in zlasti ker zanj nič maralo ni, je jelo goderljati zoper njega, in na enkrat zašumi, kakor iz eniga gerla, silno kričanje: Konstantin je nepremagljiv! Maksenci se prestraši, hitro nekatere starašine pokliče, in jim Sibiljne pogledati in brati ukaže, v katerih je bilo zapisano, de na ta dan bo sovražnik Rimljanov konec vzel. Besedo „sovražnik Rimljanov“ je na svojiga nasprotnika meril, ki je njegova armada proti Rimu obrnjena stala, kateriga so pa Rimljani po pravici le za svojiga rešitelja imeli. Spodbujen s to dvopomenljivo izreko in lastno razlago se za vojvoda svoje velike armade postavi, jo zversti in pelje v boj, unkrej Tibere, tik reke poleg nje, devet rimskih milj (to je okoli tri ure) od mesta.

Vesel se Konstantin proti njemu vzdigne, in trumo svojih konjikov proti sovražnim zažene. Kmal se povsod boj vname. Rimljani in drugi Italijani v vojski Maksencijevi se slabo bojujejo, ker za trinoga, ki jim je njegov jarm zoper in gnjusin bil nič niso marali; boljše se derže druge trume, zlasti, njegovi posebni družniki in pomagavci, ker vidijo, de jih s trinogam enaka osoda čaka. Vender pa Maksencijevo bežeče kojništvo celo njegovo armado predere, in po dolgim bojevanji za sabo v beg potegne. Pod silno težo bežeče trume se vezi mostu na ladjah

razženo, v stiski in zmešnjavi Maksenci s svojim konjem, in z njim več njegovih navadnih sprenljevavcov in stražnikov posiljeno z mosta pade, in v reki utone (28. Kozoperska l. 312).

Čeravno je na to veliko in vesoljno veselje starašinstva in ljudstva v Rimu bilo, si vender nihče upal ni, to svoje občutje očitno na znanje dati, iz strahu, de bi poročilo od pogina trinoga morebiti prenagljeno ali le videzno bilo. Ko so pa njegovo truplo v blatu Tibere najdlji, ko je Konstantin drugi dan slovesni zmagovavni vhod v Rim imel, ko so glavo Maksencijevo na sulici pred zmagovavcem nesli; tedaj je bil ves Rim v veselji, in je z radostnim vriskanjem in blazimi vošili premagovaveca pozdravljal, in ga rešitelja mesta in vstanovnika občniga prida slavil.

Po ti s pomočjo od zgorej zadobljeni zmagi je Konstantin razvidno pokazal, kako ga je duh vere prevzel, katere resnico je še le malo poprej, in tako čudno spoznal. Zakaj, čeravno od nature častilakomen, in od častilakomnosti zapeljan marsikde ojster in terd, je bil vender ta čas, ko je nar vikši stopnjo človeške velikosti dosegel, tako usmiljen do premaganih, in je svoje zmage tako ponižno novospoznanimu, živimu Bogu perpisal, de se kar nič sramoval ni, „Kristusu križanimu“ pred obličjem malikovavskiga, s kervjo kristjanov omažežvaniga rimskiga mesta očitno čast in vdajo skazati, Njemu, kateri je posvetnjakam od nekde pohujšanje in neumnost bil.

Kmal po njegovi zmagi čez Maksencija mu je starašinstvo čast zmagavniga obloka spoznalo, kateri je štiri leta potim dodelan bil, in (ako v sedanjih nar novejših prekucijah poškodovan ali podert ni) še zdej stoji *).

Konstantin sam pa je pred napravo tega čast-

*) Na tim častnim obloku se bere sledeči napis:

Imp. Caes. Fl. Constantino, Maximo,
P. F. Augusto, S. P. Q. R.
Quod instinctu Divinitatis, mentis
Magnitudine, cum exercitu suo,
Tam de tyranno, quam de omni ejus
Factione, uno tempore, justis
Rempublicam ultus est armis.
Arcua, triumphis insignem, dicavit.

To je:

„Vladarju Cezaru Flaviju Konstantinu, nar večimu, pobožnemu, srečnemu, Avgustu, je rimsko starašinstvo in ljudstvo, ker je po navdihnjenji Božjim, z velikodušnostjo, s svojo vojsko, deželo trinoga in vse njegove derhali ob enim času otévši s pravičnim orožjem nad njimi se zmaševal, ta z zmagovavnimi znamenji ozaljšani oblók posvetilo.“

Znotrej obloka na eni strani se bere:

Liberatori urbis.
„Rešitelju mesta“.

Na drugi strani:

Fundatori quietis.
„Vpokojitelju“.

niga obloka, ja precej po svoji zmagi v Rimu svojo podobo narediti in postaviti dal, s križem v roki, in z napisom: „Po tim zveličavnim znamenji junaštva, sim vaše mesto trinoškiga jarma otel, rimskimu starašinstvu in ljudstvu nekajno veljavo in prejšnjo veličastvo spet vstanovil“.

S tem je Konstantin pred obličjem rimskiga mesta, ja pred obličjem celiga nanj se ozirajočiga svetá zveličavnimu znamenju križa se vdal in podvergel, tako rekoč krono vladarstva svetá in rimski vsedobitni meč v prah, k nogam križa položil.

(Dalje sledi.)

Spreobrnjeni tolovaji.

Na samotni potvi po neki pušobni dolini na Neapolitanski zemlji, obsuje nekiga gorečiga služabnika sv. cerkve in duhovna reda sv. Ignacija Bobadila, trop tolovajev. Brez de bi se prestrašil gre mirno med temi nepokojnimi spremljevalci svojo pot naprej, pevši eno svete pesem za drugo, med tem ko so ga razbojniki tiho poslušali, kakor v ajdovski pravlici divje zveri Amfijona. Vidši njih zdivjane obraze poslednjič nekoliko razjasnjene se vstavi ter jih, se nasmehljaje, tako nagovori: „Zdi se mi, de ti ljudje niso ze dolgo nobene pridige slišali; ako vam je tedaj vseč, vam znam tukaj z eno vstreči; po dokončani pridigi storite z menoj, kar se vam poljubi“. — Tolovaji mu s smehom to dovolijo. —

Bobadila se vstopi zavoljo pomankanja prižnice na kamen ter začne: „Ali mi bote verjeli? Kolikor bolj vas ogledujem, toliko veči prečudne podobnosti najdem med Kristusom Gospodom in med vami. Kristus je zmiraj med grešniki živel, vi tudi; Kristus je, po svetu potovaje, hodil čez hribe in doline, vi tudi. Kristus ni imel kam glave položiti, je bil brez hiše in strehe, večkrat je pod milim nebom spal; — vi tudi tako. Kristus je učil: „Če ti kdo sukunjo vzame, pomoli mu tudi plajš voljno“ — ta misel je tudi vam vseč, tudi vi se tega ne bote branili. Kristus je večkrat skopim bogatinam hudo žugal, ravno te preganjate tudi vi. Kristusa je njih veliko sovražilo, vas tudi vse sovraži. Čez Kristusa so vpili: „križaj ga!“ — ravno to se tudi vam voši. Kristus je desnemu razbojniku in morivcu večni raj obljubil in z njim vred tudi vam vsim, ako se spreobrne in pokoro storite.“ — In glej prečudo! Komaj je te besede, poln božjiga duha izgovoril, se veržejo zdivjani volkovi, kot jagneta pred pobožniga duhovna, ter ne zanesó le njegovimu življenju, temveč skoz te male besede v serce ganjeni, zapusté svoje pregrešne pota, sklenejo terdno popoljšanje in storijo resnično pokoro. — Viloski.

Razgled po keršanskim svetu.

Zares mora serce vsaeiga vernika giniti, kadar sliši, kako so papež Pij IX. ljubezni polni do svojih duhovnih otrok in dobrodelni. Desiravno sami potrebujejo in prejemaajo milih darov od vernih, vonder se ne morejo zderžati, de bi drugim ubogim in potrebnim kaj ne podelili. Uni pot šo 40.000 frankov (15.333 gl. 20 kr. po našim) ubogim Irkam poslali, kjer zopet bridka lakot gospodari; ta

denar ima biti v treh knežijah razdeljen, kjer je nar veči pomanjkanje.

Usmiljene sestre v resnici tudo hčere ljubezni imenovane, so v prejšnjih francozkih vojskah veliko za ranjene vojake storile; celo Napoleon je bil prisiljen, jim zato hvalo dati. Pa tudi v novih časih se je že veliko slišalo, koliko de se trudijo, in kako de se nobeni nevarnosti ne ogibajo, kjer je treba ranjenim, bolnim, umirajočim na borisih pomagati. Per južni vojski bana Jelacića leži veliko ranjenih in bolnih brambovcov cesarstva po bolnišnicah, in postrežbe jim je obilno treba. Tu je, kakor smo že unkrat perpovedali, Nj. V. Cesarica-Mati, Karolina, skerbela, de gre sest usmiljenih sester iz Tirolov doli na južno borise; iz Gorice se jim se ena, in iz Zagreba dve pridružite, in za duhovno oskerbljenje jim je Goriski mašnik, g. Anton Sesik pridan. Usmiljeno serce in pridna strežba teh pobožnih dus bo gotovo marsikterimu hrabrimu junaku v tolažbo. Zdej še perdenemo, de bodo tudi usmiljene sestre iz Gradca nekej sester k južni armadi v bolnišnice poslale.

Žalostno je slišati, kako od častitiga zbora naših škofov na Dunaji marsikteri časopisi prederzno in hudobno govore, mnogoteri, ker si zdaj per ostreji tiskarni postavi ne upajo toliko v politiskim brodit, so se na cerkveno obrnili se ve, de bi tukej po svoji nevernosti to in drugo rec radi pre naredili. Takim ni dopadla škofov beseda, ktera naprestrašeno pové, de hoče uk in notrejno vredbo cerkve v duhu Kristusovim obderžati; tudi taistim ni vseč, de škofje vsiga precej ne oznanijo, kar so se posvetovali in sklenili, desiravno bodo ob svojim času gotovo vse naredbe na svetlo dali. Pa na enako vižo se je cerkvi in njenim pastirjem vsaki čas godilo; zaničevani in grajani so bili zato, de bi se potem verniki lože na zmote napeljali. Komur je za resnico mar, na, se tedaj ne da preslepiti. — Žalostno je per tem leto, de se marsikteri v imenu slovanske narodnosti zoper škofe poganjajo, kar se zlasti na Českim godi. Škofje niso hotli narodnosti zatreti, temuč jo le na pravo mero in pravi red peljati. Zoperstvam nasprot priti, si na Českim zlasti Litomeriški škof, čast g. Avguštin Hille prizadeva; on ise nar pred v svoji duhovšini cerkveniga duha obuditi, in jo je zato prihodnji mesec v eksercicije povabil, po tem se bo tudi v vernih pobožni duh hitreji poživel.

Na Dunaji se družba katolčanov razun ohranitve prave vere zlasti v delih ljubezni skazuje. Mnoge tavžente zmotenih je ta družba nazaj pripeljala k veri, ali v resnici poterčila, veliko je storila po bravnih družtvih in po razširjanji dobrih bukev. Ko so ji bile roke po postavah obsede bolj zavezane, se je vzdignila družba dobrodelnih gospá. Leta družba je veliko dobrot čez veliko mesto razlila. Dosti je lačnih nasitila, in nazih oblekla; dosti je bolnih potolažila, in sirot preskerbela. V Lincu, Bernu in Gradcu so enake ravno tako delavne družbe. Kdaj bo pač na Slovenskim družba s. Križa v življenje stopila?

Zdajnje zmede na Ogerskim so njih veliko premotile, de so svojimu cesarju nezvesti postali, in zraven v nevarnost prišli duha prave vere zgubiti; še celo duhovnih pastirjev nekteri so početke puntarjev podpirali. Zdej je čast. g. Janez Kerstnik Seitovski, do teh dni škof v Pecuhu (Fünfkirchen) izvoljen v Granskiga nadškofa, kteri se

pervi med Ogerskimi škofi šteje. Ta škof je iz Ogerskiga sam bil na Dunajskim zboru; on se je tudi s posebno stanovitnostjo pravice deržal. Po njem se bo gotovo tudi pravi katolški duh v tisti toliko prebernjeni deželi obuditi zamogel.

V Parizu je kolera precej veliko število ljudi pobrala: zatorej je ondašnji nadškof posebne molitve v odvernitev te nadloge napravil. Sam se on znajde po cerkvah per teh molitvah zraven, ali jih celo sam derži. — V mestu Sezan v Šalonski škofii, tudi na Francozkim, je kolera zlo divjala, in fajmster je bil prvi med mertvimi. Ko je to škof zvedil, je sam tje hitel, v farovži stanovanje vzal, de je bolnim v prvi priči rajneiga duhovniga pastirja namestil.

Na presveto Devico.

(Pe-em Sicilijanskih mornarjev.)

O castiljiva,
Neprehvaljena,
Vselej čista Devica!
Vsa si ljubeznjiva,
Bogu dopadljiva,
O pros' za nas Marija!

O izvoljena
In povisana
Božja Mati Marija!
Jezusa nosila
Ti si, in rodila,
O pros' za nas Marija!

O ti sveta vsa,
Milosti polna,
Draga Mati ljubezni!
Ti tolaž' v bridkosti,
Čisti vir sladkosti,
O pros' za nas Marija!

O za vse voljna,
Bogu vdana vsa,
V teh temotah življenja,
De brez zoperstave
Nosimo težave,
O pros' za nas Marija!

O dobrotljiva,
O usmiljena
Mati Odrešenika!
Bodi nam na strani
V zadnjim vojskovanji,
O pros' za nas Marija. Hieinger.

Öznanilo bukev.

Novo i pervo pečatenje izbrane biblioteke delah izvornih i prevodah u ilirsko-dalmatinskome jeziku predjašnjih i živujoćih pisateljah.

Svezak Treći. — Šime Starčevića začastnoga kanonika stolne cerkve Senjske, prisednika duh. stola, i šupnika grada Karlobaga. — „Homelie“ iliti Tumačenje Sretoga Evangelja za vse Nedilje od Dosastja Gospodinova do Duhorih.

Pozivanje na pridbrojenje: Ako prem imamo dosta dobrih knjigah, koje se poglavito obziru na čudorednost křstjansku, i pravo izobraženje puka; ništanemanje takovu knjigu, s kojom bi se u bezposlenosti, u samoci, u dugom vrimenu, i u svete Blagdane, svaki, štiti znajući, navlastito pobožni křstjani, i dobri oći od obiteli koliko zadovoljno,

toliko koristno zabavljati, ili iz koje bi u svaku Nedilju Duhovni Pastiri po selim s' malim svojim trudom, i s' velikom duhovnam koristi, i zadovoljnostju puka od oltara govoriti mogli, u našem jeziku još nismo vidili. Po dobrom sudu Poznateljah takova knjiga jesu Homelie vele častnoga Gospodina Šime Starčevića.

Ovo dilo, jerbo je u čistom jeziku Dalmatinsko-ilirskom učinjeno, i jerbo čisti nauk za pravo izobraženje puka jednim doisto prostim, razumivim, lakim, i ugodnim načinom prikazuje, podpisana Bratja od istinitih Priateljah prave Narodnosti i Izobraženja puka ponukovani, odlučiše, na svoje stroške Tistilu *) književnom podložiti s' ufanjem, da će njihovo Prizudetje ne samo Rimske, nego takogjer i Gerčke Cerkve običaje slideci Domorodeci, kako Narodnoga izobraženja, i knjižestva istiniti i stalni priatelji, navlastito Gospoda Duhovnici, i Častnici, s' njihovim blagovoljnim Pridbrojenjem, na koje se s' ovim otvorenim listom prem dostojno, i preuljudno pozivlju; toliko nagnutie, jače, i više podboćiti, koliko je cina prama vridnosti knjige manja, i nezlamenitia.

Knjiga bit će razdiljena u dva Sveza osmine male, oko 250 stranah svaki. Cina svakoga sveza koja će se platiti na predanje, bit će od f. 1. 10 krajcerah, za one koji se pridbroje do sverhe miseca Rujna. Posli Rujna uzniće se cina na f. 1. 20 za svaki Svez.

Četerdeset danah, pokle se sakupi zadovoljni broj pridbrojnikah, izaći će prvi Svez, a nakom miseca danah drugi.

Pridbrojenja kupiće se od doli podpisane Bratja Battara u Zadru, u Karlobagu od Pisatelja, po drugih miestih od poglavitih Knjigarah, i od drugih koima Izdatelji naslovne pripis.

U Zadru na 26 Serpnja 1849.

Preponizna Bratja Battara.

Izbrane biblioteke.

Svezak prvi. — Kniga prera već izdana „Andrie Kacića“, razgovor ugodni Naroda Slovinskoga. Cēna po izdanju jest flor. 2. —

Svezak drugi. — Ribanje i ribarsko prigovaranje i razlike stvari slozene od Petra Hertorovića. — Cēna po izdanju jest fl. 1:10.

Drugo dilašće od skoro proglašene u istoj Tiskarnici: „Iskrice“ od Nikole Tomasea izdao Ivan Kukuljeric Saksinski. — Drugo izdanje prigledane i ponapravljeno od istog Knjigotvorca. — Cjena kr. 15.

*) S dopušćenjem g. pisatelja tiskati, će se ova knjiga s pravopisam zagrebaćkim.

Darila za papeža Pija IX.

	Od poprej . . .	1750 gld.	25 ¹ / ₂ kr.
En ne imenovan duhoven v Ljubljani	5	„	—
B. M.	2	„	—
Farna soseska per sv. Martinu pod Šmarna goró	15	„	27 ¹ / ₂ „
Gospod Gasper Gasperlin, kaplan v Šent-Rupertu	5	„	—
Skupej	1777 gld.	53	kr.